

Listek.

Žaba.

(Govoril pri učiteljskem večeru F. Č. na predpustni večer)

Vedoč kolike važnosti so dandanes realije v ljudski soli, zbral sem si žabo, da Vam jo pokažem v pravi luči, da jej veste tudi pravo ceno. V mislih mi bode največ navadna vodna žaba, ki je prav za prav prava zastopnica maloštevilnega žabjega rodu. Vsaj pri nas žive samo vodna žaba, rosnica, zelena ali božja žabica in pa publič. Latinskih imen menda mi ni treba naštevati, razven če navedem, da je veljal naš preprosti publič pri starih Rimcih za hudega anarhista, kar nam „Bambinator igneus“ to je „isti, ki meče ognjene bombe“ — pripoveduje, in kar nam kaže, da anarhizem ni tako nov.

Ko je Bog stvaril svet, rekel je šesti dan: „Zemlja naj rodi laznino, živino, zverino!“ In zgodilo se je. Zdi se nam skoraj, da je Bog na žabo pozabil, ali pa mora biti pojem „laznina“ jako raztezljiv, kajti jaz bi si žabe nikakor ne drznil prištevati laznini, zanjo napravil bi si popolnem nov-red — red skakalk. In res! Žaba je odlična skakalka, in lazi samo tedaj, kedar jo tare nesrečna ljubezen, kar pa pravijo, da se tudi pri človeškem rodu jednako godi.

Ako zamišljen stopaš ob zanemarjenem jarku, vznemirja te vsak trenotek iz tvojega sanjarenja skok — štrbonk! — prestrašenih žab. Drznim skokom spuščajo se druga za drugo z ruše pred teboj „per Kopf“ v blatno mlakužo, kjer ti le vskaljena voda pokaže, kam so se zarile v prevelicem strahu svojem.

Otresi se mrzkega predsodka ter sezi počasi, rahlo v mehko blato pa urno - - - stisni - - - in v roki držiš kričečo žabo.

Stegnjena žaba meri komaj ped. A pregovor pravi: Majhna žaba daleč skoči. Ne, smemo toraj svojega tovariša soditi vselej po velikosti in teži njegovega telesa, ampak po njegovih zmožnostih!

Oči pa ima žaba velike, strčeče — in pravijo, da so take oči znak plemenite, obsežne duše — — pa da so ravno radi tega zapeljive. Ste gledali kedaj, kako žaba izpod zelenega okraja sanjavo zre v modro nebo, kako zabodeno upira oko v te, ko se jej bližaš, kako pomenljivo namežikuje svojemu drugu, ki se še neodločen ziblje na širokem listu lokvanja — — da se slednjič ne more več ustavljati tej naši zapeljivki! Da, velike, lepe oči ima žaba!

Marsikdo človeškega rodu ima male mišje oči, pa velik nos — velik kakor kumara „Riesenschlangen“, ki mu je le v napotje, pa da si v njem lahko neguje trajen nahod, in pa da mu k večjemu še po noči domu sveti, ako ima iluminiran nos. A pravijo, da je navadna lešcherba ceneja kakor tak nos. Ne tako žaba. Ona ima velike oči, a majhen nos, tako majhen, da ga nič ni, kot dve mali luknjici, v kateri bi se dal obesiti nosni nakit, ako bi žaba imela kaj divjaških razvad.

Usta pa ima nerazmerno široka. Ne smemo pa jej tega v zlo šteti, vsaj ima mnogokateri homo sapiens masculini generis tudi brezmerno široko usta, da rekamo: Sama usta so ga! Brezmerna široka usta imel je tudi dopisnik v 25. št. „Slov. Naroda“, ki povisuje v tretje nebo onega moža, ki nas je ravnokar blatil. Tega ni mogel pisati učitelj! — — In ako je zmožen učitelj tega — potem, gospoda, pa le po nas! Zasluzimo! — Kako vse drugače je to pri naših ljubeznjivih damah, pri katerih opazamo le ljubka majhna usta.

Ušesa pa je stvarnik žabi jako prikrajšal, oziroma jej uhlja celo nič dal ni. To pa čisto naravno — vsaj jih mladim paglavcem treba ni, ker nimajo učiteljev, da bi jih jim navijali.

A ukljub pomanjkanju uhljev ima žaba jako fin, tenek, muzikaličen sluh in si ne pusti gosti „des“ za „cis“. Pri godbenih vajah morajo se mladi paglavci takoj, ko repek zgube, kaj pridno in resno truditi, da dosežejo kedaj v glasbi svoje stare, a pri koncertih

pa morajo držati jezik za zobmi — oproščenje! zob pa žaba nima! — No, nič ne de, to nam kaže novo vrlino žabjo, da imajo namreč dober želodec, ki ne zahteva vsake jedi desetkrat prežvečene kakor človeški rod!

Jezika pa ima žaba precej. Pravijo, da se v tem odlikuje naš nežni spol, cesar pa jaz nikakor ne morem verjeti.

Noge — noge žabje! To je kaj! Te so postava vsega elegantnega žabjega kretanja. Kako mirno sedi žaba na kepici ruše in se ti poredno muza in posmehuje, ko se jej bližas, da jo s klobukom pokriješ — — — zdaj — — — zdaj — — — skok! in že je seženj pred teboj. Zaman — na suhem je ne ujameš, ako nisi prav spreten, lažje v vodi. Kako vznemeno se ziblje žaba na mirni luži, kako lehkotno deli vode — — — prav po žabje! Dolgo, dolgo niso znali ljudje drugače plavati kakor po ribje in zajče, da so slednjič opazovali žabo — — in sedaj znamo tudi po žabje! A dosegli pa žab v tej umetnosti nikdar ne bomo. — — Zadnja bedra žabja so imenitna postna jed, katero so tudi že Rimci čislali, da so žabi dali pridevek „esculenta“ to je: užitna.

Kože je pa žaba prav nežne, gladke in to brez vsega glicerina, brez vse moke in pudra! V tem natolcujejo zlobni jeziki kaj zelo naše ljubeznjivo ženstvo — — pa vsaj veste, kaj učini zavist! Vsaj veste — ko bi bilo vse to res, kako bi pa še mogli rekati: To je naš nežni spol! Ne, ne! Sama zavist nam kaže dame v slabi luči!

Koža žabja pa je tudi lepo pisana: lep zelen frak, posut tu in tam s črnimi lisami ter obšit z zlatini obročki. Da je pri žabah starost jako v čisljih, vidimo na njihovi obleki, kajti stare žabure imajo najlepša krila, male paglavke pa skačejo v unazanih jopcih okrog. In kako pa naš človeški rod? — Bog se ga usmili! Mati strada, da more hči v vihravej obleki begati moškim glave in srea!

Srca je žaba vročega — ljubečega, akoravno nas učenjaki uče, da imajo dvoživke le malo telesne toplote, to je toliko, kolikor jo ima živelj v katerem se nahajajo. Da, srca je žaba vročega — čemu bi bil tudi naš pregovor drugače, ki slove: mrzle roke, gorko srce! Žaba pa ima roke in noge in ves život mrzel — mora imeti toraj tem toplejša srca! To pa vem tudi iz vestnega opazovanja, kako proseče in ljubeče se ozira zaljubljen žabač na brhko žabico, ki pred njim na videz sramežljivo poveša oči, a si v srci misli: Da bi le ne izgubil poguma strahotepec! Pravijo, da se prav jednako godi pri dekličih in fantičih, le da pri teh celo dekličji prevzamejo ulogo fantičev. — In kako kipeče poje celo priletan žabač o jasnih poletnih večerih dolgo dolgo pesem ljubezni svojej miljenki.

Pa tudi svoje „jour fixe“ imajo žabe, katerih se pa udeleže brez izjeme vsi moški z ženstvom vred — še paglavci in paglavk ne izključijo! Ne udrži jih od taci večerov ne burja, ne bolezen, ne osobnost, ne slaba pijača, ne družinske razmere! Pred očmi jim je torej le stvar!

In kako se jih udeleže taci večerov! Z vsemi močmi, z vsem srcem! — V prvej vrsti goje godbo in petje, seveda, in tu niso v zadregi ne za pevske moči ne za skladbe! To jim gre vse „a vista“! Res se glasi intonacija mladega tenora, ki se ima prvič poskusiti pred odličnim občinstvom, nekako tajnostno boječe, a kako samozavestno mu pri-trjuje izkušeni bas starega očke, in s kako energijo vpada ves zbor, da se nočni vzduh pretresa. Kako gromka glasba! — In pri tem ženstvo nima drugega posla, kakor da tu in tam vzdihava in se nasmiha ali tudi zdeha! — — —

In naši „jour fixi“? — Navadno nas je malo — — malo — — In vender vas je v tej ljubljanskej mlaki — oprostite izraz! — mnogo, katerih pa največ manjka in kateri še s tem ne sodeljujejo pri „jour fix-ih“, da bi nam kazali zorni svoj obraz — — — Vendar častno so zastopane gospice koleginje, katerih nekatere ne zamude ne jednega večera! In kaj pa še-le naj rečem o petji — — slišal sem je samo enkrat! Res, da nisem bil pri večerih navzoč, a jaz sem iz druge precej oddaljene mlake, v katero mi vest o „jour fixu“ ni vselej pravočasno došla! — In vender kaj bi dosegli, ako bi se brez

izjeme udeleževali vsi, pa sodelovali tudi vsi po svojih močeh! — Bili bi vi Ljubljancje nan iz vaških mlak za uzor! — — Petje bi morali gojiti vedno, ako ne drugače, storite tako, kot smo storili o priliki štirje basisti — — pa smo peli „Uboj“, „Morje adrijansko“ i. t. d. V sili je vse dobro! — Zakaj bi pa nas pri jour fix-ih z godbo ne zabavali? — Vijolinistov imate izbornih, morda celo celistov in basistov. Ako ne — vsaj to ni ni taka umetnija, samo instrument v roke — pa veliko vaje, pa prihodnjo zimo bi imeli že vsaj kvartet ako ne orkester. Samo volje je treba.

Pa zašel sem skoraj preveč v stran. Kaj naj še povem o žabi? Da, še nekaj važnega: v ljubimski zvestobi presegajo žabe daleč druge stvari božje — posebno človeški rod! — Človeško srce ima štiri sobice, v katere je mogoče spraviti vsaj po jednega, ako ne po dva ljubljence — — to je: štiri, oziroma osem komadov. Pri žabah ne tako! Srce njihovo ima le jeden srčen prekat in nepopolno razdeljena pridvora, katera moramo smatrati jednim stanovališčem — toraj imate matematičen dokaz, da žaba v ljubimskih zadevah ne zmora tega, kar človeški rod!

Žaba pa ima še jedno lepo lastnost: skrajno trdoživa je. Pravijo, da so jej izrezali srce, pa da je še skakala okrog. V strdanji pa neverjetno mnogo zamore — — a v tem pa vendar ne doseže našega stanu, ki se blišči v tej umetnosti kot prva zvezda na obzorji človeške družbe! Tu prideš iz pripravnice golih rok, morda še celo z dolgim, ter dobiš izborni plačo seveda — pa si napravi pohištvo, uredi si gospodinjstvo, podpiraj liste, društva, obiskuj večere — pa imaš komaj za sol! — Stradati mora, pošteno stradati — predno zmora učitelj vse to. Zato pa izprevidim tudi jaz, da je mnogo bolj treba učiteljskega konvikta, nego učiteljskega doma, da bodo imeli vsaj otroci tovarišev naših zavetje! — Pri žabah takega „konflikta“ nisem zapazil in ga jim tudi treba ni, ker je Bog žabje paglavce tako obilo z množnostmi obdaroval, da si vedo od prvega trenutka, ko zagledajo luč sveta, sami pomagati.

Pravi Eldorado žabji je pač Barje! Tja se podaj prijatelj — tja, če hočeš videti žab in žabic, veličih in malih, žabur in žabačev — — da ti bode srce veselja skakalo! Tu sem jih pojal i jaz, tu sem jih lovil, tu vpregel v „slepa kola“ liki vozno živino, tu sem se prekopicaval za njimi v blatne jarke, da mi je bilo šestokrat videti izpod zelenega okraha samo prestrašene oči, tu so mi mati nekerikrat z burkljami pomagali zopet na suho ter so mi z brezovko čistili hlače.

To svoje navdušenje do žab vcepil sem pozneje tudi svojemu prijatelju Jankotu, s katerim sva jih preganjala po „Prulah“ in „Pasjemrodu“ ter sva na njih se slamico poskušala, kako bi bilo mogoče človeka na najpriprostejši način obvarovati pred utopljenjem, ko sva tako „preparirane žabice“ metala v vodo, da so se zaman trudile, da bi se utopile. Ako dela jednake poskuse — prašajte njega!

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Andrej Jekovec †.) Dne 17. svečana t. l. je po kratki hudi bolezni umrl v deželni bolnici v Ljubljani, kamor je malo dni poprej toda že prepozno prišel, da so ga operirali zaradi vranicega prisada (anthrax) g. Andrej Jekovec, učitelj in voditelj na jednorazrednici v Kamni Gorici na Gorenjskem.

Porojen leta 1840. v Češnjevku pri Cerkljah je Jekovec leta 1865. dovršil sedmi gimnazijalni razred v Ljubljani, potem pa si kot pisar, zavarovalni uradnik in naposled od l. 1870—1876. kot pevec in ud slovenske gledališke družbe z mesečno plačo 20 gl. služil svoj skromni vsakdanji kruh. Starejšim obiskovalcem slovenskega gledališča je pokojni Jekovec, ki je igral navadno vloge očetov in starcev, gotovo še v spominu. Leta 1877. pa je, kakor njegov gledališki tovariš Schmidt, prestopil k učiteljstvu, prebil je preskušnjo učne usposobljenosti ter bil najprej stalno nameščen za učitelja na jednorazrednici v Ljubnem in zdaj že mnogo let v Kamni Gorici na Gorenjskem.